

60. Bent Karlby: *Fletværk og Diget*, kollektionen Dahls Haandtryk tegnet af Bent Karlby 1947-1948.

dels fra den vilde, danske natur, dels af mere eksotisk karakter. Sidstnævnte brød med tendensen til den ellers udbredte forkærlighed for det danske kulturlandskab og anslog en stemning af fjerne egne i de ellers danske stuer. At trække naturen ind i rummet og dér skabe en udendørs karakter var altså fortsat idealet i slutningen af 1940'erne.

Ud over de botaniske tapeter rummede tapetprøvebogen tre andre mønstre. Det ene, *Fluepapir* (fig.63), havde badestranden som tema. Løbende mænd og deres skygger dannede dynamiske formationer, der blev afbalanceret af stående og siddende kvinder samt badeparasoller. Tapetet var en viderebearbejdning af *Løbende Mænd*. Med introduktionen af kvindefigurer og parasoller antog mønstret imidlertid en betydeligt mindre abstrakt og mere figurativ, ligefrem fortællende karakter end dets forgænger. Mens den foregribelse af 1950'ernes abstrakte mønstre, som *Løbende Mænd* havde repræsenteret, hermed delvist gik tabt, tog *Fluepapir* til gengæld endnu tydeligere forskud på en anden af det følgende årtis tendenser, hvor mønstrene tog udgangspunkt i hverdagsgenstande eller som her dagligdags situationer. En bevaret tegning af heste i galop er komponeret over samme model som disse to tapeter og viser, at Karlby vend-

61. Bent Karlby: *Græs og Brødfrugttræ*, kollektionen Dahls Haandtryk tegnet af Bent Karlby 1947-1948.

te tilbage til grupper af figurer i bevægelse på samme måde, som også Preben Dahls strøm gjorde det med ryttere.¹³¹

Tapetet *A.B.C.* var et på én gang morsomt og pædagogisk børneværelsestapet, hvor bogstaver og tal, nogle på klodser, vippede rundt imellem hinanden. Endelig udgjorde *Fletværk* (fig.60) et løst netmønster med store, rudeformede masker.

Tapeterne var hovedsageligt trykt i farverne grønt, blågrønt, mørkerødt, brunt,

hvidt, gråt og sort. De blev trykt med en til fire farver foruden bundfarven, der kunne variere fra den neutrale hvide over f.eks. lyseblå til mørkerød. Farveholdningen kunne således være lys og diskret såvel som mørk og kraftig. Prøvebogens forslag til sammensætning af mønstre var primært baseret på én gennemgående farve. En kraftig farvesætning kunne eksempelvis være et hvidt gummitræ på mørkerød bund og et mørkerødt net på hvid bund.

62. Bent Karlby: *Under Hyldetræet*, kollektionen *Dahls Haandtryk* tegnet af Bent Karlby 1947-1948.

Når *Gummitræet* fik mørkerøde blade, eller *Koglerne* blev lyseblå, forsvandt en del af den naturalistiske karakter uundgåeligt til fordel for en stemning af mere artistisk art.

Uden klar afsender eller klar adressat havde *Nyt Tidsskrift for Kunstindustri* en kort notits, der må være foranlediget af Karlbys kollektion: "Mosebund og Birkestammer

klitrer sig paa Væggene paa en temmelig anmassende Maade. Skal vi tilbage til de gamle Dage, da Arkitekterne anbefalede at sætte Tapeterne op med Bagsiden udad. Sidst er kommet et Par vældige Billedtæpper med nydelige lyserøde Badenymfer og andre Lækkerier".¹³²

Navngivningen af de mange tapeter blev desuden til en historie for sig på Brdr. Dahls Tapetfabriks skovtur i 1948, som man lod trykke i medlemsbladet for farve- og tapethandlerforeningerne. Et uddrag lyder således: "Efter sin 'Safari' i 'Kongo', De ved der, hvor 'vilde Heste' og 'lyserøde Elefanter' gaar omkring mellem 'Majsplanter', 'Sukkerør' og 'røde Gummitræer' og hvor 'Flamingoerne' flager rundt i 'Mosen' mellem 'Sivene' og 'Lianernes Fletværk', altsaa efter denne 'Safari' kom 'Harlekin' klædt i 'Domino'-dragt til 'København' efter et besøg hos 'Ægypterne'. Efter ankomsten tog han straks til 'Fluepapiret', hvor 'Juan Fernandez' fortalte 'Grimms Eventyr' til 'Badepigerne', der kun var iført 'Tennisnet'. 'Harlekin' fik straks 'A-Horn' i siden paa 'Juan Fernandez', som i forbryderverdenen var kendt under pseudonymet 'det graa Y'".¹³³

63. Bent Karlby: *Fletværk og Fluepapir*, kollektionen *Dahls Haandtryk* tegnet af Bent Karlby 1947-1948.

KONSOLIDERING

KUNSTNERTAPETKOLLEKTIONER
FRA ERNST DAHL OG BRDR. DAHLS
TAPETFABRIK 1946-1950

Samtidig med den eksklusive, håndtrykte Karlby-kollektion udsendte Brdr. Dahls Tapetfabrik også en maskintrykt kollektion af kunstnertapeter, *Dahls Kunstnertapet tegnet af danske Kunstnere 1947-48*, hvortil mange andre end Bent Karlby havde bidraget. Den indeholdt 41 tapetmønstre i flere farveudgaver og omfattede de forskellige linjer, der gjorde sig gældende inden for tapetindustrien sidst i 1940'erne. Ingen var egentligt stormønstrede, og mange var decideret småmønstrede, så de passede ind i de fleste hjem.

De naturalistiske, botaniske mønstre var fortsat til stede. Regulære vegetationsscenerier fandtes kun tilnærmelsesvis i et enkelt mønster af Acton Bjørn. Naturalistiske blomstermønstre var der mange af, bl.a. af Karlby. Ruth Hofgart tegnede f.eks. valmuer, og Malene og Acton Bjørn stod for en Flora Danica-lignende type med blomster

64. Willy Mortensen: *Montmartre*, Brdr. Dahls Tapetfabrik, 1947.

med rødder. Der var imidlertid flere såsom Mis Olufsen og Marianne Fisker, der fulgte en mere gammeldags skabelon med enten blomsterhoveder eller mere dekorative og stiliserede blomster, også i ranker. *Karina* med bambuspinden fandtes også her.

Fleire tapeter var figurative. Willy Mortensens *Montmartre* (fig.64) viste tætte gadeforløb set fra oven med tagflader som det dominerende motiv. Tapetet, der sandsynligvis var identisk med hans præmierede forslag fra konkurrencen året forinden, blev formentlig fortrinsvis brugt som kombinationstapet, og det blev en stor succes.¹³⁴ Karlby introducerede sine tapeter til barer, restauranter og tillige private køkkener, henholdsvis *Cocktail*, der bestod af etiketter med cocktailopskrifter, og et tapet med køkkenredskaber, flasker og madvarer, bl.a. både en levende og en stegt and (fig.65). Mens disse udgjorde den mere humoristiske linje, omfattede den mere poetiske tapeter med henholdsvis duer, krans, fuglebure, fnug m.m., bl.a. Acton Bjørns *Fredsduen* fra ca. 1943.

Børneværelsestapeterne var repræsenteret af Dorte Clanté og Malene Bjørns tapet med buttede elefanter og deres tapet *Safari*.

Begge indgik i Dahls kollektion i flere år. Efter et stykke tid blev de imidlertid lanceret med kun Malene Bjørn som ophavsmand. Karlbys *Balloner* var desuden med her, ligesom et naivt tegnet mønster med ord og ting af arkitekt Jacob E. Bang.

Inden for de sribede tapeter fandtes tre bud. Tegner Poul Høyrups *Stjernestribe* fra konkurrencen i 1946, Malene og Acton Bjørns striber, der første gang optrådte i *Temporem*-kollektionen fra 1945 og endelig som noget helt nyt, arkitekterne Karen og Ebbe Clemmensens meget anderledes tapet *Stribe* med striber i flere forskellige bredder (fig.66). Det blev trykt i et utal af farvekombinationer.

Enkelte geometriske mønstre optrådte tillige i kunstnerkollektionen. Arkitekterne Povl Ernst Hoff og Bennet Windinge havde tegnet et tæt mønster af prikker og krydser, og Svend og Dorte Brunchmann stod for et med spidser. Knud Hedins kassettemønster optrådte også. Af netmønstre fandtes kun tre, to af Bent Karlby og et af Mogens Lassen.

I den følgende kollektion *Dahls Kunstnertapet tegnet af danske Kunstnere 1949-50* blev ca. en tredjedel af mønstrene skiftet